

Implementácia Prümského rozhodnutia

Haagsky program¹ o posilnení slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v EÚ, ktorý prijala Európska rada 4. novembra 2004, zdôrazňoval potrebu inovačného prístupu k cezhraničnej výmene informácií týkajúcich sa presadzovania práva na základe zásady dostupnosti a vyzýval komisiu, aby v tejto súvislosti predložila návrhy najneskôr do konca roku 2005. Podľa tejto zásady, ak príslušný orgán členského štátu potrebuje informácie na výkon svojich zákonných povinností, malo by sa mu umožniť získať ich od členského štátu, ktorý týmito informáciami disponuje a na tento účel ich sprístupní.

V zmysle tejto výzvy bolo prijaté Rozhodnutie Európskej rady o Princípe dostupnosti.² Hovorilo sa v ňom, že elektronické databázy obsahujúce informácie, na ktoré sa vzťahuje toto rámcové rozhodnutie a ktoré sú on-line prístupné príslušným orgánom niektorého členského štátu, by mali byť prístupné on-line aj rovnocenným orgánom iných členských štátov. Ak nie je možný on-line prístup k informáciám, rovnocenné príslušné orgány by mali mať on-line prístup k registru údajov, ktorý jednoznačne identifikuje informácie, na ktoré sa vzťahuje toto rámcové rozhodnutie, a v ktorom sa dá pomocou vyhľadávacieho programu vyhľadávať a zistiť, či informácie, ku ktorým majú podľa tohto rámcového rozhodnutia prístup, sú dostupné v inom členskom štáte. Informácie získané podľa tohto rámcového rozhodnutia by sa mohli použiť iba na umožnenie, uľahčenie alebo zrýchlenie prevencie, odhaľovania alebo vyšetrovania trestných činov, resp. na spracúvanie informácií pred začatím trestného stíhania, pričom jednotlivé členské štáty mali tieto informácie poskytnúť do 12 hodín od prijatia žiadosti o informáciu. Išlo o tieto druhy informácií: profily DNA, daktyloskopické údaje, balistické údaje, informácie o registrácii vozidiel, telefónne čísla a iné údaje o komunikácii s výnimkou údajov o obsahu komunikácie a údajov o prenose, pokiaľ týmito údajmi nedisponuje určený orgán a minimálne údaje na identifikáciu osôb nachádzajúce sa v systéme evidencie občanov. V zmysle rámcového rozhodnutia mali všetky členské štáty EÚ do 30. júna 2007 prijať také opatrenia, aby toto rozhodnutie plnili.

Vychádzajúc z Haagskeho programu, Princípu dostupnosti a potrieb členských štátov EÚ bol 27. mája 2005 v nemeckom meste Prüm podpísaný Dohovor medzi Belgickým kráľovstvom, Spolkovou republikou Nemecko, Španielskym kráľovstvom, Francúzskou republikou, Luxemburským veľkovojvodstvom, Holandským kráľovstvom a Rakúskou republikou o zintenzívnení cezhraničnej spolupráce najmä v boji proti terorizmu, cezhraničnej trestnej činnosti a nelegálnej migrácii, známy aj ako Prümský dohovor.

Cieľom dohovoru je prehĺbenie cezhraničnej policajnej spolupráce členských štátov Európskej únie, predovšetkým v oblasti výmeny informácií o DNA, daktyloskopických údajoch a údajoch z evidencie vozidiel, boja proti terorizmu a nelegálnej migrácii. Dohovor je otvorený na prístup pre všetky členské štáty Európskej únie, pričom formy a pravidlá spolupráce podľa dohovoru boli vzaté ako základ aj pre právny rámec Európskej únie.

Dohovor má charakter prezidentskej medzinárodnej zmluvy podľa článku 7 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, na ktorej vykonanie je potrebný zákon. Preto v súlade s článkom 86 písm. d) Ústavy SR podlieha vysloveniu súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky, ktorý ho vyslovila 10. septembra 2008.³ Následne bol dohovor formou zákona

¹ Haagsky program o posilnení slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v Európskej únii, ktorý prijala Európska rada 4. novembra 2004

² Rámcové Rozhodnutie 2006/960/JHA z 18. decembra 2006 o zjednodušení výmeny informácií na základe zásady dostupnosti - Brusel, 12.10.2005, KOM(2005) 490 v konečnom znení, 2005/0207 (CNS)

³ Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky č. 969 z 10. septembra 2008

predložený na podpis prezidentovi Slovenskej republiky a na vystavenie listiny o pristúpení. Dohovor je v Slovenskej republike účinný od 29. mája 2009. Podobné dohovory o on-line výmene údajov začali podpisovať s jednotlivými členskými štátmi EÚ aj Spojené štáty americké. V našom prípade prezident Slovenskej republiky zmluvu ratifikoval 22. 10. 2008 a do platnosti vstúpila 17. 4. 2009.⁴

V rámci dohovoru sa zmluvné strany, na účely vyšetrovania trestných činov, zaväzujú vytvoriť a viesť národné databázy DNA, umožniť národným kontaktným pracoviskám iných zmluvných strán prístup k referenčným údajom vo svojich databázach DNA s právomocou vykonávať automatizované vyhľadávanie porovnávaním profilov DNA. Taktiež sa zaväzujú, že na účel vykonávania tohto dohovoru zabezpečia dostupnosť referenčných údajov z národného automatizovaného systému daktyloskopickej identifikácie (AFIS) s právomocou vykonávať automatizované vyhľadávanie, pričom referenčné údaje majú obsahovať iba daktyloskopické údaje, národné referenčné číslo a dotknutú osobu z nich nesmie byť možné priamo identifikovať. Definitívne potvrdenie zhody daktyloskopických údajov s referenčnými údajmi uchovávanými zmluvnou stranou, ktorá je zodpovedná za súbor, vykonáva vyhľadávacie národné kontaktné pracovisko prostredníctvom automatizovaného poskytovania referenčných údajov požadovaných na jednoznačné porovnanie. Dohovor obsahuje aj články umožňujúce zriadenie „sky marshals“ na vnútro-schengenských letoch, zriadenie spoločných policajných hliadok a taktiež umožňuje, za určitých podmienok, zmluvným stranám vzájomný vstup policajných zložiek na územie iného zmluvného štátu.

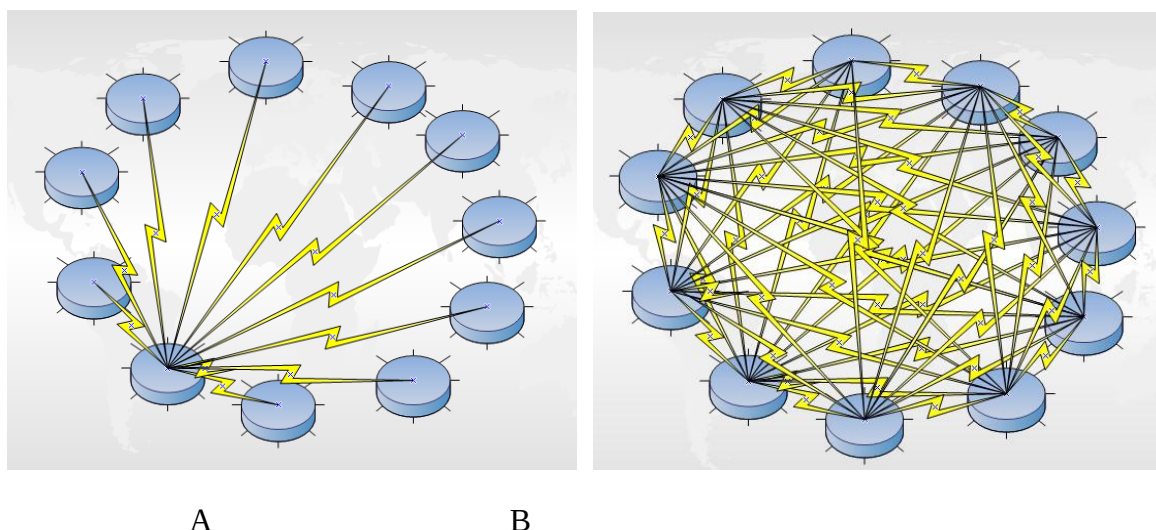
Ešte pred pristúpením Slovenskej republiky k Prümskému dohovoru vstúpilo do platnosti Rozhodnutie Rady 2008/615/SVV z 23. júna 2008 o zintenzívnení cezhraničnej spolupráce, najmä v boji proti terorizmu a cezhraničnej trestnej činnosti a Rozhodnutie Rady 2008/616/SVV o vykonávaní rozhodnutia 2008/615/SVV. Zaužívaný je aj názov Prümské rozhodnutie alebo Schengen III. Kým pristúpenie jednotlivých členských štátov k Prümskému dohovoru a jeho plnenie je zo strany členských štátov dobrovoľné, plnenie Prümského rozhodnutia je pre všetky členské štáty EÚ právne záväzné. Rozhodnutia sa dotýkajú oblasti on-line výmeny DNA profilov, daktyloskopických údajov, údajov o motorových vozidlách a výmeny informácií pri významných medzinárodných podujatiach. Jednotlivé členské štáty musia ostatným členským štátom umožniť on-line prehľadávanie vo svojich databázach CODIS (pre DNA profile), AFIS (pre daktyloskopické údaje) a EUCARIS (pre informácie pre motorové vozidlá). Osobné údaje nesmú byť on-line prístupné. Napríklad v prípade zhody v našich databázach systémov CODIS a AFIS členský štát zistí len národné referenčné číslo a následne nás písomne požiada o poskytnutie osobných údajov prostredníctvom úradu medzinárodnej policajnej spolupráce Prezídia Policajného zboru. Na výmenu DNA a daktyloskopických údajov musia byť jednotlivé členské štáty EÚ pripravené do augusta 2011. K rozhodnutiu už pristúpili aj Švédsko a Island.

Projekt implementácie Rozhodnutia Rady 2008/615/SVV z 23. júna 2008 o zintenzívnení cezhraničnej spolupráce, najmä v boji proti terorizmu a cezhraničnej trestnej činnosti a Rozhodnutia Rady 2008/616/SVV o vykonávaní rozhodnutia 2008/615/SVV v Slovenskej republike pre oblasti DNA a daktyloskopiu je finančne, technicky, personálne a časovo náročný. Celková výška projektu predstavuje 1 187 629,- eur, pričom Európska komisia na jeho realizáciu finančne prispieva prostredníctvom programu „Prevention of and Fight against Crime 2008 Programme European Commission – Directorate-General Justice, Freedom And Security” v rámci grantu JLS/2008/ISEC/AG/093 „Implementation of Prüm Treaty and Principle of Availability in the areas of the fingerprints and DNA in Slovak Republic” v celkovej výške 600 467,- eur. V roku 2010 je naplánovaná realizácia všetkých

⁴ Oznámenie MZV SR č. 161/2009 Z. z. o podpísaní zmluvy medzi Slovenskou republikou a Spojenými štátmi americkými o zintenzívnení spolupráce pri predchádzaní a boji proti trestnej činnosti.

technických úprav systému AFIS a CODIS, ako aj prenosových siet, pilotná prevádzka systémov AFIS a CODIS, hodnotenie pripravenosti SR hodnotiacou komisiou EK na spustenie systému do ostrej prevádzky a následné spustenie systémov AFIS a CODIS do ostrej prevádzky. Procesu spustenia jednotlivých systémov do ostrej prevádzky predchádza hodnotiaci proces⁵ pripravenosti členského štátu na on-line výmenu údajov. Tento stanovuje podmienky a jednotlivé kroky, ktoré musia členské štáty splniť. Jednou z podmienok je oficiálna deklarácia členského štátu o tom, že je pripravená na plnenie Prümského rozhodnutia. Štát svoju pripravenosť deklaruje prostredníctvom zaslania vyplnených dotazníkov o ochrane osobných údajov ADD1⁶ a dotazníkov pre jednotlivé oblasti ADD2⁷ pre DNA údaje a ADD3⁸ pre daktyloskopické údaje. Tento proces sa netýka štátov, ktoré už výmenu údajov realizovali pred októbrom 2009.

Prümské rozhodnutie v praxi poskytne pružnú výmenu informácií, ktoré sú v súčasnosti len ťažko dostupné. Vyšetrovateľovi bude takto umožnené priame prehľadávanie a porovnávanie DNA profilov a daktyloskopického identifikačného materiálu (daktyloskopické karty a stopy) v databázach systémov všetkých členských štátov EÚ, Nórska, Islandu a USA (na základe bilaterálnej dohody).

Obr. č. 1 – Príklady možných komunikačných prepojení v rámci Prümského rozhodnutia. A – on-line komunikácia jedného systému s inými systémami, B – vzájomná komunikácia viacerých systémov.

V podstate všetky nestotožnené DNA profily získané z biologických stôp, ale aj profily osôb založených v CODISE, sa budú môcť takto zaslať na prehľadávanie. Profily DNA zasiela národné technické kontaktné pracovisko – v prípade Slovenskej republiky to je

⁵ 6661/2/09 REV2, LIMITE, CRIMORG 25, ENFOPOL 39, Evaluation procedure for implementing the data exchange provisions pursuant to Council Decisions 2008/615/JHA and 2008/616/JHA (Prüm Decisions) z 5. októbra 2009

⁶ 6661/1/09 REV1 ADD1 REV 1, LIMITE, CRIMORG 25, ENFOPOL 39, Evaluation procedure for implementing the data exchange provisions pursuant to Council Decisions 2008/615/JHA and 2008/616/JHA (Prüm Decisions) z 30. septembra 2009

⁷ 6661/1/09 REV1 ADD 2 REV 1, LIMITE, CRIMORG 25, ENFOPOL 39, Evaluation procedure for implementing the data exchange provisions pursuant to Council Decisions 2008/615/JHA and 2008/616/JHA (Prüm Decisions) z 30. septembra 2009

⁸ 6661/1/09 ADD3, LIMITE, CRIMORG 25, ENFOPOL 39, Evaluation procedure for implementing the data exchange provisions pursuant to Council Decisions 2008/615/JHA and 2008/616/JHA (Prüm Decisions) z 28. mája 2009

oddelenie biológie a genetickej analýzy Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru. V prípade, že nami zaslaný profil sa bude zhodovať s iným profilom napríklad v Rakúsku, príde nám odpoveď, v ktorej nám bude zaslaný profil na porovnanie a jeho národné referenčné číslo. Zhodu následne verifikuje expert. Ak bude potrebné vyžiadať doplňujúce informácie k zaslanému národnému referenčnému číslu, napríklad osobné údaje, tieto si už vyžiada vyšetrovateľ alebo poverená osoba v spolupráci s úradom medzinárodnej policajnej spolupráce. V prípade daktyloskopických údajov sa budú môcť zasielať daktyloskopické odtlačky prstov a dlaní osôb (daktyloskopické karty), ako aj daktyloskopické stopy prstov a stopy dlaní, ktoré sú založené v databáze systému AFIS. Keďže tieto dáta sú značne objemné a zasielanie nadmerného množstva týchto dát by mohlo spôsobiť zahŕtenie prenosovej siete, jednotlivé členské štáty EÚ si určili denné maximá na prijímanie a zasielanie jednotlivých typov daktyloskopických dát.⁹ Aj v tomto prípade sa dáta zasielajú prostredníctvom národného technického kontaktného pracoviska – v prípade Slovenskej republiky to je oddelenie daktyloskopической identifikácie osôb Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru. Na rozdiel od výsledkov porovnania DNA profilov v CODIS-e, keď k jednému profilu dostaneme na porovnanie jeden profil, v prípade zhody nami zaslanej daktyloskopической karty nám príde na overenie jeden kandidát, ale v prípade daktyloskopической stopy príde expertovi zoznam desiatich možných kandidátov. V extrémnom prípade tak k jednej stope môže prísť 30 krát desať kandidátov, t. j. expert bude musieť urobiť tristo porovnaní k jednej stope, ak stopu zašleme na porovnanie do všetkých dostupných databáz.

V súčasnosti si on-line vymieňajú (aj keď nie vždy navzájom) DNA údaje: BG, DE, ES, FR, LU, NL, AT, RO, SI, FI, daktyloskopické údaje: DE, ES, LU, AT, SI a informácie o motorových vozidlách: BE, DE, ES, FR, LU, NL, AT.¹⁰

Ing. Zuzana Némethová

Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru
e-mail: zuzana.nemethova@minv.sk

⁹ 5860/3/10 REV3, JAI 92, ENFOPOL 29, CRIMORG 16, Implementation of the "Prüm Decisions" regarding fingerprints – Search capacities z 27. apríla 2010

¹⁰ 5904/1/10 REV 1, LIMITE, JAI 96, ENFOPOL 31, CRIMORG 19, Implementation of the provisions on information exchange of the "Prüm Decisions" - overview of documents and procedures - overview of declarations - state of play of implementation of automated data exchange z 27. apríla 2010